

En idé för att hjälpa tiggare

Svenska Dagbladet den 30 mars 2015

För en tid sedan blev jag utmanad att hålla en hink isvatten över mig, filma det och sprida filmen på nätet. Syftet var att främja forskningen kring nervsjukdomen ALS, och utmaningen kom från en klok person. Trots detta tackade jag nej. Relationen mellan obehag för mig och faktiskt utfall för den goda saken var för skev.

Det svåra med att göra gott för andra är sällan att pengarna, viljan eller behoven saknas. Det svåra är att veta vem eller vad som ska gynnas för att utfallet ska bli så bra som möjligt. I flera fall är det inte ens uppenbart vilken handling som är den goda. De flesta anser att tiggeri ska vara tillåtet. Men är det en dygd att ge, och ska man i så fall ge så mycket som möjligt? Det är ingen lätt fråga.

Som tur är finns det expertis att ta hjälp av. När jag funderade på ALS-utmaningen slog det mig att det borde vara en efterfrågad tjänst att kombinera forskning och moralfilosofi i syfte att slå fast det effektivaste sättet att göra gott. Som oftast är fallet när jag kommer på något som liknar en affärsidé, har den redan förverkligats av andra och kan beskådas på nätet.

Numera finns ett flertal organisationer som ägnar sig åt att granska kostnadseffektiviteten hos olika typer av välgörenhet. Enligt förvånansvärt samstämmiga röster är åtgärder mot malaria och tarmparasiter i fattiga länder bland det som ger mest nytta per satsad krona. Vissa tar till och med välbetalda jobb i syfte att ge bort en del av lönen till malariabekämpning. Så kan man också förbättra världen.

När det gäller tiggeri är enigheten inte lika slående. Å ena sidan är det klart att pengarna på kort sikt ger mer glädje hos tiggaren än hos givaren. Å andra sidan finns ett antal motargument som bör beaktas. Tiggande är en ovärdig och långsiktigt ohållbar aktivitet. Ökat givande leder sannolikt inte till förbättringar som gör att mottagaren slutar tigga. Mer troligt är att fler tigger när det ges mer. Givandet gör gott för stunden både hos den som ger och hos den som får, men det löser inte det grundläggande problemet, som är att tiggare saknar ett jobb som ger dem en egen försörjning.

Det effektivaste sättet att hjälpa tiggare på torde således vara att erbjuda ett jobb med betalning snarare än att ge bort kontanter. I normalfallet är det fullt lagligt att anställa tiggare, och så länge du undviker kollektivavtal är det fritt fram att förhandla om priset. Med tanke på att det finns gott om sysslor i Sverige som behöver utföras, borde det finnas efterfrågan på en teknisk lösning som gör det enkelt för utbud och efterfrågan att mötas. Varför inte en smidig telefonapp? Se där, en affärsidé som inte redan förverkligats!

Andreas Bergh

Docent och välfärdsforskare vid Institutet för Näringslivsforskning och Ekonomihögskolan i Lund.